

FELFEDEZŐ SÉTA A RÉGI SVÁBHEGY ÚJ GAZDÁINAK KERTJEIBEN

Furcsa játéka a sors szeszélyének, hogy amióta a fejlődő autóbusszforgalom korában Budapesten fokozatosan megszűnik a térbeli távolság fogalma, egyre megszűnik kerültőlünk, régi budaiaktól az egykor olyan kedves, meghitt nyaralóhely, az öreg Svábhegy.

Különös tény, hogy amióta nem az évtizedeken át makacs elkeseredéssel szított ócska „fogaskerékű vasut” ontja füstkarikáit a vadvirágos hegy tövében és döcög nagykeservesen, roskadásig megrakva kirándulókkal a *Széchenyi-hegyig*, az alig ötpercenként zajtalanul induló tükörablakos, sárga villamoson való utazás mégis csupán ritka kirándulásnak számít. Hiába szállították le a viteldíjat, hiába leskelődik ezer kis meglepetés a gyönyörűen kiépült állomások környékén az idevetődött idegenre, — a mai svábhegyiek csak autón járnak. És a régi „fogas” elmúlásával mintha bucsút vett volna a svábok ősi hegyétől maga a romantika is.

Svábhegyi elégia

Mert bizony a Svábhegyen más világ járja most, mint hajdanában! A nyil-egyenes *Rege-uton* még téli álmukat alusszák a gyönyörű nyaralók — megannyi pompás kicsi kastély — csak éppen a régi névtáblák kerültek le a kapuk vasrácsáról.

Ugyan hova is lettek a híres *Kauser, Kölber, Del Medico, Seenger, Keller, Fauser, Görög, Wein, Girardi* családok késő utódai? A nagy összeomlásban, sajnos, bizony alig néhányan őrizhették meg szép otthonukat a bufelejtő üdülőhelyen a polgári társadalom patinás nevű tagjai közül. Egyre-másra cseréltek gazdát a svábhegyi ingatlanok, amelyeknek fenntartása ma már egész kis vagyon és ugyan ki volna manapság elég könnyelmű ahhoz, hogy a horribilis adóterhek fenyegető veszedelme ellenére nyaraló vásárlásába fektesse a pénzét?

Igy azután szinte észrevétlenül, de annál alaposabban változott meg a svábhegyi nyaralóvilág képe. Más az ur a régi *Schunda-villa* portáján, ahol valamikor báró *Eötvös József* elmélkedett a *Karthauzi* fölött és bárki is hiába keresné *Allaga Géza*, a neves zeneszerző felvonóhidas nyaralóját a *Széchenyi* emlék-ut tövében.

A *Normafa-uton* a gyönyörű *Görög-villa* szintén új tulajdonos otthona és végestelen-végig a gondosan ápolat Mátyás király-uton, ahol egyelőre csak a harkály kopácsol a fák sudarán, csupán néhai *Mendl István*, a székesfővárosi törvényhatósági bizottság köztisztelőben álló tagjának mesebeli várkastélya hirdeti a tősgyökeres svábhegyi polgárság egykori jólétét. *Mendl* örökösei, a *Bubala-család* — úgy tudjuk — most itt töltik a nyarat minden esztendőben, ám a Mátyás király-ut árnyas sétatányain rajtuk kívül egyetlen régi nyaralótulajdonos sem mondhat magának egyetlen talpalatnyi földet sem.

Tuladtak a villán *Oetl Antal*, az ismert vasgyáros gyermekei és unokái, *Girardi József*, a híres belvárosi divatárús cég néhai tulajdonosának pompás telkein gombamódra nőttek ki a földből a legkülönbözőbb modern épületek. Előreláthatólag újra gazdát cserél a régi *Dietl-villa* is, amely most mint valami kis tündérkert mosolyog elő a hatalmas fenyőfák mögöl és amelynek legutolsó tulajdonosa, a nemrégiben olyan váratlanul elhunyt *Miklós Tibor* főkonzul volt.

Ósvadon a Türsch-park helyén

A szomszédban a két *Majorossy-villa* már régen nem a tragikus véget ért kiváló építőművész családjáé és tuladott a gyönyörű kastélyszerű nyaralón báró *Villani Lajos* né is.

A keskeny *Vilma-uton*, ahol valamikor a gondolat sebességével suhant le kerékpárján dr. *Dollinger Béla*, a híres testgyógyász, és ahol egykor az öreg *Mauksch János* bandukolt terebélyes körgallérjába burkolva a *Városkut-i* álmomás felé, most *Munk Péter* vendégei számára nyílik meg az ajtó. Ismét feljebb gróf *Pálffy Anna* pazar palotáját alig pár héttel adták csak el, mint mondják, jóval az előirányzott vételáron alul. Mások járnak majd ide — ha ugyan eljárnak — a kis házikójukba

hívó harangszavára szent misét hallgatni az emeletmagas tujafák árnyékába.

A svábhegyi gyermekek kedvence, az áldott emlékü „*Türsch bácsi*” ötvenholdas parkja most ósvadon. A régi kuglizónak még a nyomát is kiverte a bojtortján és a járókelő csodálkozva pillant a rozsdarágta drótkerítésről ráripakodó táblára, amelynek kopott felirata kegyetlen büntetéssel fenyeget, ha bárki „kutyát hoz a kertbe”.

A rügyező fák alatt magányos sétáló, *Friedrich István v. miniszterelnök* most érkezik haza a „szép fáról” elnevezett gyönyörű nyaralójába. *Gergelyi Kálmáné* volt valamikor ez a pompás kis palota, amelynek nevezetessége az óriási, hatemeletes hárs most is ott virul a kapubejárat szomszédságában.

Elkanyarodva a *Csillagvölgyi-uttol*, most mintha mégis pillanatra visszatérne a mult. *Semmi sem változott itt!* Az egykori *Werkner*-nyaraló pirostéglás épülete mellett szépséges szabadságban nyílnak a messzi mezők. A *Jánoshegy* ormától *Pest* ködpárás házrengetegéig tekint le itt a szem és köröskörül már újból terebélyesedik a kommunizmus alatt durván leborotvált tölgyfaerdő. A nyaralók sorában utolsónak a *Haggenmacher-család* gyönyörű villája áll őrt és emlékeztet az elmúlt évtizedekre.

Pártos utódok — pusztuló értékek

Bekopogunk a barátságos *lelkészlakba*. Szíves szóval invitálnak beljebb. *Lukács József*, a közszeretetten álló svábhegyi plebános meghitt otthonában ismét meg-elevenedik a mult száz emléke.

— Bizony, idestova 32 esztendeje, hogy itt élek a hegyen — kezdi a szót az ősz lelképásztor. *Nagyot fordult velünk a világ*. Amerre csak nézek, magam is alig talállok csak egyet is a régi ismerősök közül. Hamarjában fel is tudnám sorolni őket — teszi hozzá elgondolkodva. — Erre lent, a *Városkut* felé még rendre itt nyaral *Belatiny Artur* felsőházi tag a családjával. A *Diana-utcán* és a *Gyöngyvirág-uton* *Berczykék* kettős szép nyaralója ma is a család tulajdonában van. Hűségesen ellátogatnak hozzám nyáron a fiatalurak. A berethey *Martonné* család szintén megőrizte régi ingatlanát és a *Béla király-uti* „*Sine Curá*”-n most is hűségesen kertészkedik az ősz *Dollinger* professzor, de *Hammersbergék*, azután néhai báró *Lers Vilmos* gyermekei, dr. *Pálka Géza*, a tönkrejutott *Szerényi* fűszeres családjáé és végig a *Költő-utcai*, *Béla király-uti* egykori ingatlan-tulajdonosok zöme csak minden szökőéven mutatkozik errefelé.

Kilépünk a napsugaras terrasra. Szemben a még kopár cserjék mögött hatalmas romhalmaz.

— A *Vancsay-féle* telek ez — magyarázza *Lukács* plebános. — Valamikor híres-nevezetes zöldvendéglő állt itt, ahová még *Jókai* is eljárt nagynéha borozgatni. *Sehogyssem tudtak meg-egyezni az örökösök, hát inkább leromboltatták az épületet*. Így aztán még adót sem kell fizetniök.

A Svábhegy papja lemondóan legyint egyet.

— *Igy van ez majd mindenütt a hegyen* — teszi hozzá. — Lám, a *Libasinszky-féle* hatalmas telken most is úgy áll az ősi udvarház, mint akár száz esztendővel ezelőtt. Mekkora érték és az örökösök mégsem boldogulnak sem vele, sem egymással.

Hideg áprilisi szél süvit. Míndaketten fázósan burkolózunk a könnyű felöltőbe. Lassan ballagunk a *Diana-utca* felé.

— Más lett nálunk az élet — bucsuzik csendesesen *Lukács* főtisztelendő ur. — Tudja a jó Isten, itt már mintha az emlékek sem volnának a régiek többé.

Amint lesétálok a hosszú *Költő-utcán* a *Hoyerék* szekerekkel zsufolt tágas udvara mellett és tovább a „*csavartkéményű ház*” oldalán *Jókai* álmodó nyaralója felé, megint csak szembe ötlik a kusza ákombákkal telepített tábla, amely lépten-nyomon hirdeti husvét hetében a svábhegyi házak, villák, nyaralók és vendégfogadók kapujában, hogy „nyári lakás kiadó”.

Újra itt a nyár, de az üres szobák lezárt szemü ablaktáblái mögött hiába keresem az elmúlt ifjúságot...